

PLANT- EN INSEKTENKUNDE EN HEEMKUNDE

De kennis van een dorp of van een streek zal niet volledig zijn, zoo er niet opgeteekend wordt welke planten er groeien en welke insecten er voorkomen. Dit werk zal echter moeilijkheden meebrengen. Ieder heemkundige is wel genoeg onderlegd om opzoekingen te doen in zake geschiedenis, volksgebruiken, familie-kunde enz. Gelukt het hem niet bepaalde punten op te helderen, dan kan hij de hulp inroepen van deskundigen. Hij moet niet vrezen dat het voorwerp zijner studie intusschen verdwijnen zal. Monumenten en dokumenten blijven, ten minste een tijd lang, waar ze zijn.

Met planten en insecten is het anders gesteld. Er is heel wat kennis noodig om met zekerheid te kunnen bepalen welke plant en vooral welk insect men vóór zich heeft. In vele gevallen zal men beroep moeten doen op een ervaren plant- of insectkundige. Het gaat ook niet altijd op die personen ter plaatse te ontbieden. En mocht aan dat verzoek voldaan worden, dan bestaat er gevaar dat, wanneer de kenner na enkele dagen of weken opdaagt, de plant zal verdwenen zijn. Een insect, dat niet gevangen wordt op 't oogenblik dat men het in 't zicht krijgt, zal bijna zeker aan latere opsporingen ontsnappen, tenzij men te doen heeft met een insect, dat bij voorkeur een bepaalde soort bloemen bezoekt of dat in de omgeving nestelt.

Wat staat er den heemkundige dan te doen op gebied van plant- en insectenkunde? Het antwoord luidt heel bondig: hij zal de planten uitrusten, de insecten vangen en het verzamelde materiaal zenden aan consulenten in die bepaalde vakken der wetenschap. Maar het verzamelen en vooral het bewaren moet oordeelkundig geschieden. Want men mag zich niet inbeelden dat de consulenten zoo maar op 't eerste zicht zullen kunnen zeggen wat wleesch ze in de kuip hebben. Neen, meestal zullen ze sommige deelen van de plant of van het insect nauwkeurig moeten onderzoeken om de determinatie tot een goed einde te brengen. We laten hier eenige praktische wenken volgen, welke zeer stipt dienen in acht genomen te worden, wil men nuttig werk verrichten.

De planten moeten verzameld worden als ze in bloei staan. Als men te doen heeft met een kruidachtige plant, zal men ze met wortel en al uit den grond rukken of desnoods uitgraven. Van een houtachtig gewas volstaat doorgaans een bloeiend takje en een stuk van den stengel met enkele volledige bladeren. De alzoo verzamelde plantendeelen worden onmiddellijk gelegd in een blikken bus, waarin vooraf een weinig vochtig mos gedaan werd. Veenmos (sphagnum) bewijst in dit opzicht groote diensten. As men thuis komt, wordt elke plant afzonderlijk zorgvuldig op een blad krantenpapier opengespreid en met een tweede blad papier afgedekt. De verschillende bundels worden op elkaar gelegd en de heele stapel wordt ten slotte door een zwaar gewicht, b.v. twee of drie groote registers, samengedrukt. Na een paar dagen zal men het materiaal nazien. De bladen krantenpapier, welke vochtig geworden zijn, worden door droge vervangen; de plantendeelen, vooral de bladeren, welke door onachtzaamheid een valsche plooi aangenomen hebben, worden opnieuw glad gestreken. Deze bewerking moet zoo dikwijls herhaald worden

tot alles goed en wel droog is. Men moet er tevens zorg voor dragen bij elke plant een papiertje te leggen, waarop aangeteekend wordt: de vindplaats (gemeente, plaatsnaam, grondsoort als: bosch, grachtkant, weide, poel, moeras), de datum en zoo mogelijk de samenstelling der bloem (vergroeid, of losbladige kelk; aantal kelkbladen of -slippen, vergroeid- of losbladige bloemkroon, aantal kroonbladen of -slippen, aantal meeldraden, bovenstandig of onderstandig vruchtbeginsel, enkelvoudig of gedeeld vruchtbeginsel).

Het materiaal is klaar om naar den consulent gebracht te worden. Deze zal voorzeker de meeste planten, welke op de voorgeschreven wijze verzameld en gedroogd werden, kunnen bepalen. Mocht hij omtrent een of ander kruid in twijfel verkeerden, dan zal hij den heemkundige verzoeken om toezending van een versch exemplaar. Dit moet dan dadelijk na het plukken in een doos met vochtig mos verzonden worden. Rekening houdende met de mogelijkheden van het postverkeer legt men het zoodanig aan boord dat het vervoer niet meer dan één nacht en een halven dag in beslag neemt.

Vooraleer een plant uit den grond te rukken, moet de heemkundige zich eerst vergewissen of er verschillende exemplaren in de omgeving groeien. Want het zou kunnen gebeuren dat hij terecht komt op een zeldzame soort, waarvan er maar één exemplaar ter plaatse aanwezig is. En dit eenig exemplaar uitrusten, zou in botanisch opzicht een ramp betekenen. De mogelijkheid van vermenigvuldiging of zelfs van voortbestaan der zeldzame plant zou daardoor te niet gedaan zijn. In zulk geval zal men best doen slechts een bloeiend takje af te snijden, ten minste indien men oordeelt dat dit gevoelig kan gebeuren zonder de plant doodelijk te kwetsen. Zooniet zal men eenvoudig de plant gansch ongedeed laten staan en de groeiplaats aan een plantenkenner aanwijzen.

Insecten kunnen op verschillende wijzen gevangen worden. Kevers zijn doorgaans log, ze vliegen niet gemakkelijk op. Maar anderzijds laten ze zich licht van een bloem of eenig ander plantendeel op den grond vallen en kruipen dan tusschen het gras en de bladeren weg. Met deze omstandigheid dient men steeds bij het vangen van kevers rekening te houden.

De meeste bijen en wespen zijn, wanneer ze honig uit een bloem zuigen, zoodanig in hun werk verdiept, dat ze ten minste eenige oogblikken stil zitten en ongemerkt kunnen benaderd worden. Ze kunnen dan met een doos of een flesch gevangen worden.

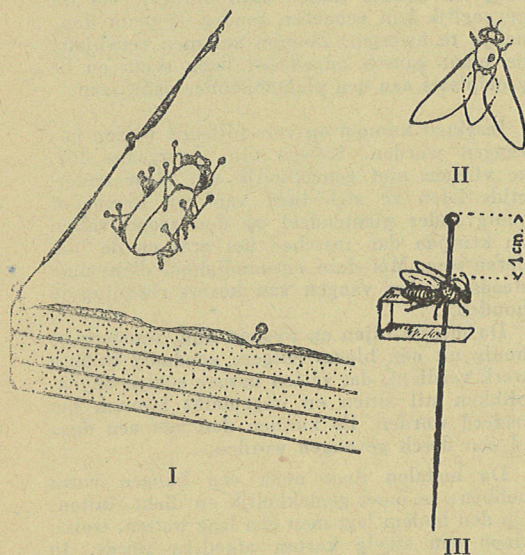
De metalen doos moet een hoogen vorm hebben; ze moet gemakkelijk en dicht sluiten. Op den bodem legt men een laag watten, welke door een stevig karton afgedekt wordt. In den bodem boort men een gaatje, om langs buiten zwavel- of azijnether op de watten te kunnen gieten. De doos wordt over het insect heen dicht geklapt. Na eenige minuten is het insect door de etherdampen gedood. Andere verzamelaars geven de voorkeur aan een flesch met wijden mond. De stop wordt uitgehold en de holte opgepropt met watten waarop de ether gegoten wordt. Als men de insecten niet lang genoeg bloot stelt aan de etherdampen, bestaat

er gevaar dat ze uit de verdooving ontwaken en beschadigd worden. Om ze met zekerheid te dooden, bezigt men kaliumcyanide. Doch dit is een gevaarlijke stof wegens hare groote giftigheid. Om een vangflesch met kaliumcyanide klaar te maken gaat men als volgt te werk: Men neemt een vijftigtal gram goed gips, giet er de helft van het gewicht water bij, roert snel om, giet een dun laagje van de bekomen brij op den bodem eener stevige, wijdmondsche flesch, laat hierop twee gram kaliumcyanide vallen en giet er dan weer een laag gipsbrij op ter hoogte van 1 cm. Daarna laat men goed drogen. Het gips versteent en kleeft aan den bodem der flesch. Een insect, dat in zulke gesloten flesch gebracht wordt, sterft schier onmiddellijk door verstikking. Deze methode levert nog het voordeel op dat de insecten niet door vocht kunnen beschadigd worden. De flesch kan gedurende vele maanden gebruikt worden, zonder dat men de laag gips met het caliumcyanide hoeft te vervangen.

Snelle insecten, zooals vlinders, vliegen en sommige soorten bijen (o.a. de pelsbijen) kunnen alleen met een net gevangen worden. In den handel zijn plooibare beugels te verkrijgen, welke gemakkelijk mee op reis kunnen genomen worden, daar men het net toegevouwen in den zak kan wegbergen. Het net zelf moet van lichte tule gemaakt worden; het moet diep zijn en aan den onderkant afgerond, zonder scherpe hoeken, waarin de insecten zich zouden verschuilen en waaruit men ze niet zou kunnen weghalen zonder ze te beschadigen. Wanneer het insect in het net gevangen zit, slaat men dit om den beugel heen om het wegvliegen te beletten. Het insect wordt daarna overgebracht in de vangflesch met ether of kaliumcyanide om het te dooden.

Eindelijk worden de insecten weggeborgen

in genummerde glazen buisjes. In eenzelfde buisje mogen alleen insecten samengebracht worden, welke in één gemeente of wijk en op dezelfde soort bloem gevangen werden; b.v. in het buisje nr 1 de bijen te Genk gevangen op de Speerdistel; in nr 2 de insecten te Genk gevangen op de Struikheide; in nr 3 de insecten te Diepenbeek gevangen op de Struikheide enz.

Zowel in de vangflesch als in de glazen buisjes legt men eenige strookjes vloeipapier om het vocht, dat de insecten afscheiden, op te zuigen. Men drage er goed zorg voor niet te veel insecten in één buisje te doen, zooniet worden ze, ondanks het vloeipapier, toch nat en beschadigen elkaar. De vlinders worden met toegevouwen vleugels tusschen velletjes zacht papier in een platte doos geborgen.

Men doet best de insecten onmiddellijk na de thuiskomst op te prikken. Daartoe gebruikt men roestvrije stalen spelden, ongeveer 4 cm. lang. Om kevers op te prikken, wordt de speld door het rechter dekschild gestoken, zoodanig dat ze tusschen de tweede en de derde poot uitkomt (fig. I). De pooten worden netjes onder het lichaam gevouwen. Als de kever lange sprieten heeft, buigt men deze over het lichaam naar achteren. De kever wordt op een turfplaat vastgezet om te drogen.

Bij vliegen en bijen wordt de speld door het borststuk gedreven, rechts naast het midden (fig. II). Het achterlijf van het insect wordt tijdens de periode van het drogen, ondersteund door een strookje stijf papier, dat haakvormig geplooid is (fig. III). De vleugels worden voorzichtig naar voren gebracht en de pooten schuin naar achteren.

De insecten moeten steeds zoodanig opgeprikt worden dat de speld 1 cm. boven het lijf uitsteekt.

Het opzetten van vlinders vergt een groote behendigheid, welke alleen door herhaalde oefeningen onder leiding van een bekwamen leermeester verkregen wordt. Dit in acht genomen, meenen wij dat het onnoodig is hieromtrent verdere aanwijzingen te geven.

De opgeprikte insecten worden geplaatst in een nauwsluitend kistje, bv. een sigarenkistje, waarvan de bodem bedekt is met een turfplaat, dit om het plooiën of het breken der spelden te vermijden.

Na een veertiental dagen - het insect is dan goed droog en bewaart uitstekend - wordt het strookje, dat het achterlijf ondersteunde, verwijderd en vervangen door een klein etiket, waarop de noodige aanduidingen geschreven worden: dag en plaats der vangst, desgevallend naam der bloem, welke door het insect bezocht werd.

De deskundige, wien de alzo opgeprikte insecten ter determinatie toevertrouwd worden, zal ze later terugzenden, voorzien van een tweede etiketje, waarop de naam van het insect ingeschreven is.

Wil men een verzameling insecten aanleggen, dan moet men dozen gebruiken, welke met een groef sluiten, om het ongedierte verwijderd te houden. De ruit in het deksel moet met stopverf ingezet worden. Verder brengt men in elke doos een tablet dichlorobenzol aan. De dozen worden in een droge plaats bewaard, zooniet treedt schimmel op, welke de verzameling in korten tijd waardeloos maakt.

Iedereen zal het met me eens zijn dat degelijk aangelegde verzamelingen van planten en insecten, zeer waardevolle voorwerpen zijn voor een heemkundig museum. Beter dan wat ook spreken ze van de levende natuur onzer heimat. We ontveinzen het ons echter niet dat zulke verzamelingen veel zorg vergen en geregeld door een bevoegd en toegewijd persoon moeten nagezien worden.

In de m
van verzam
Maar een
insekten w
vonden wo

STAL

Vele sta
model van
een type
standrege
die reeds
blikken en
ten heel w

Art. 1.
ten lokale

te .....
studiekring

onder de
heeft als d
nen van

vooral op
omliggend
kennen en

king hebb
heropbeur
gewoonten

plaatselijk
Art. 2.

Verbond
doel heeft
eeniginger

bevorderen
Art. 3.

dient mer
kan, in b
ers aanne

andere le
Het bes
en vrije e

Art. 4.
het volder

wordt va
draagt th
per jaar.

De lede
den kring

drachtavo
gelijke; z

uitlening
tatiemater

ontvangen
blicaties.

Art. 5.
bestuursle

door de
gekozen.

jaar af, o
omvattend

cretaris,
worden o

Een zev
penningm

gevaardig
Elk lid

baar. De
lijkheid

uitgebracht
Art. 6.

het nood
bestuursle

door den
Het be

het ontwo
delingen,
sluit het

In de meeste gemeenten zal het aanleggen van verzamelingen wel iets onmogelijks blijken. Maar een dagboek houden, waarin planten en insecten worden opgeteekend, naarmate ze gevonden worden, kan iedereen. In elken studie-

STANDREGELEN VAN EEN STUDIEKRING VOOR HEEMKUNDE

Vele studiekringen vragen ons naar een model van statuten. Hieronder vinden ze zulk een type : op enkele bijzonderheden na de standregelen van onzen Mechelschen Kring, die reeds op tien jaar bestaan kan terugblikken en in zijn onlangs vernieuwde statuten heel wat ervaring heeft kunnen vastleggen.

Art. 1. - De in dato van....., ten lokale ..... straat, te ....., gestichte heemkundige studiekring, afdeling van V.T.B.-....., onder de benaming «.....» heeft als doel : het bestudeeren en doen kennen van al wat de heemkunde aanbelangt, vooral op het plaatselijk terrein en dit der omliggende gemeenten; het opzoeken, doen kennen en bewaren van voorwerpen betrekking hebbende op de heemkunde, tevens het heropbeuren en het aanmoedigen van zekere gewoonten en gebruiken en het behoud van plaatselijk natuur- en kultuurschoon.

Art. 2. - De kring is aangesloten bij het Verbond voor Heemkunde, organisme dat tot doel heeft de werking der heemkundige vereenigingen in Vlaanderen te ordenen en te bevorderen.

Art. 3. - Om lid te worden van den kring dient men lid te zijn van V.T.B. Het bestuur kan, in bijzondere gevallen, ook niet-V.T.B.-ers aannemen. Elk nieuw lid moet door twee andere leden voorgesteld worden.

Het bestuur kan tevens vrije ondersteunende en vrije eereleden aannemen.

Art. 4. - De eenige verplichting der leden is het voldoen der jaarlijksche bijdrage. Deze wordt vastgesteld door het bestuur en bedraagt thans .... fr. (.....) per jaar.

De leden hebben vrijen toegang tot alle door den kring ingerichte vergaderingen, voordrachtavonden, wandelingen, bezoeken en dergelijke; zij kunnen kosteloos genieten van de uitleening van boeken, kaarten en documentatiemateriaal, eigendom van den kring. Zij ontvangen alle door den kring uitgegeven publicaties.

Art. 5. - De kring wordt beheerd door zes bestuursleden bij meerderheid van stemmen door de leden in algemeene jaarvergadering gekozen. Twee bestuursleden treden om het jaar af, doch zijn herkiesbaar. Hun functiën, omvattende : voorzitter, ondervoorzitter, secretaris, bibliothecaris en twee raadsleden, worden onder hen verdeeld.

Een zevende bestuurslid, met de functie van penningmeester belast, moet steeds een afgevaardigde van V.T.B.-..... zijn.

Elk lid van den kring is als bestuurslid kiesbaar. De stemmen zijn persoonlijk. Bij gelijkheid van stemmen op verschillende leden uitgebracht, beslist een tweede stemming.

Art. 6. - Het bestuur vergadert zoo dikwijls het noodig is; alsook op wensch van twee bestuursleden bij schriftelijke uitnodiging door den secretaris bekend te maken.

Het bestuur regelt de actie van den kring; het ontwerpt roosters voor voordrachten, wandelingen, bezoeken en dergelijke; evenzoo besluit het tot de uitgave van publicaties en over

kring neme een lid van het Verbond die taak op zich. Hij zal er veel genoeg aan beleven en tevens een grooten dienst bewijzen aan de heemkunde en aan de wetenschap.

Herk-de-Stad.

RAYM. ENCKELS.

den inhoud dezer; het beslist over het aankopen of aanwerven van boeken, benodigdheden en documentatievoorwerpen en besluit tot alle daden welke bijdragen kunnen tot het doel der vereeniging.

Het mag daartoe alle wettelijke middelen aanwenden en ter uitwerking derde personen aanstellen.

De secretaris maakt verslag op van de bestuursvergaderingen en schrijft dit in een register. Ook de verslagen van voordrachten enz. worden in een register opgeteekend.

Art. 7. - Op het einde van ieder jaar wordt het verslag opgemaakt over de werking en den finantieelen toestand van den kring. Deze verslagen worden op de eerste vergadering van het nieuwe jaar ter kennisgeving aan de leden voorgelezen en daarna in een register opgeteekend. Begroting voor het nieuwe jaar wordt eveneens voorgedragen.

Art. 8. - Door het niet voldoen der bijdrage worden de nalatige leden automatisch uit den kring gesloten. Leden die de belangen van den kring zouden schaden, kunnen op advies van het bestuur, door de algemeene vergadering uitgesloten worden; deze uitsluiting wordt hun schriftelijk bekend gemaakt.

Uitgesloten en ontslagnemende leden kunnen geen rechten doen gelden noch op reeds gestorte bijdrage(n), noch op maatschappelijk bezit. Ontslag als bestuurslid geschiedt door schriftelijke kennisgeving aan den voorzitter of een ander bestuurslid. In de vervanging van het ontslagnemend bestuurslid zal ten spoedigste worden voorzien.

Art. 9. - In geval de kring ontbonden wordt zal de finantieele schuld - na aanzuivering door te gelde maken van het maatschappelijk bezit - overgenomen worden door de plaatselijke afdeling van V.T.B. In geval van finantieel batig saldo komt dit ten goede aan vermelde V.T.B.-afdeeling.

In dit geval wordt het overige maatschappelijk bezit geschonken aan : de meubelen, aan de plaatselijke afdeling van den V.T.B.; de boeken, kaarten, documentatie, aan de gemeente, ter verrijking van het gemeentearchief; de oudheidkundige en folkloristische voorwerpen, aan de gemeente.....ter verrijking van het museum; briefwisseling en bestuurlijk archief komen aan V.T.B.-.....

Art. 10. - Gebeurlijke ontbinding van de plaatselijke afdeling V.T.B. brengt niet de ontbinding van den kring mede.

In geval de V.T.B. door een of andere oorzaak zou ophouden te bestaan, of bestaan te hebben ten tijde van de ontbinding van den kring, zal voorgaand artikel gewijzigd worden als volgt : Gansch het maatschappelijk bezit, meubelen, boeken, kaarten, documentatie en voorwerpen, worden aan de gemeente..... geschonken.

Het finantieel batig slot zal overgemaakt worden aan een vereeniging met gelijk doel en werking als deze van den huidige kring, of, bij ontstentenis daarvan, aan een vereeniging welke in gelijk welke mate en manier

ijvert voor het behoud en de bevordering van het plaatselijk natuur- en kultuurschoon.

Aldus overeengekomen tusschen het huidig bestuur van den kring, bestaande uit de heeren : ..... voorzitter, ... secretaris, ... onder-voorzitter, ... bibliothecaris, en ..... raadsleden

HEEMKUNDIGE BIBLIOGRAFIE VANAF 1940. - II.

ANTWERPEN

- 1 Heijdendal Felix. - Het leven van Hendrik Conscience aan de jeugd verteld.
- 3 Helbig J. - Oud-Antwerpsche school van glazeniers.
- 1 Hendriks J. - Huwelijk zonder kinderen (roman)
Hodister Stan. - Joppeke Pot (verhaal), heruitg.
- 2 XXX. - Jaarboek 1939-41 van het Koninklijk Museum voor Schoone Kunsten.
Jaarboekje 1940-1941 van de Vereeniging voor Natuur- en Stedenschoon.
- 2 Longerstaeij Antoon. - Lobbe en Sefa (jeugdverhaal), 3e uitg.
Marc-Evian. - La main de Pierre-Paul Rubens (roman).
- 1 Monteyne Lode. - De Koninklijke Nederlandsche Schouwburg van A., 42/51.
- 2 Monteyne Lode. - De Koninklijke Nederlandsche Schouwburg te A., 2e dr.
- 2 Lode Monteyne. - Uit het Vlaamsch Tooneellevens te A. (19e en begin 20e eeuw).
Muls Jozef. - Rubens als diplomaat in den Tachtigjarigen Oorlog.
- 3 Muls Jozef. - Werk. Ingeleid en samengesteld door Jan Hallez en Dirk Vansina; bibliografie door Robert Roemans.
- 1 Munoz Antonio. - Anton Van Dijk (Duitsch).
- 0 X. De oude schilderkunst in het Koninklijk Museum te A.
- 2 Pauwels Yvonne. - Gebroken vleugels (roman).
- 2 Pauwels Yvonne. - Jeanneke (roman uit arbeidersmilieu).
- 2 Peeters Edward. - Herinneringen uit de geschiedenis van A. in de vorige eeuw, heruitg.
- 3 Peisson Edouard. - A destination d'Anvers (scheepvaart-roman)
Philippen L.J.M. - Antwerpsche godshuisjes.
- 2 Pols André. - De Ruckers en de klavierbouw in Vlaanderen.
- 0 Prims Floris. - Antwerpiensia 1939 (gesch.)
- 1 Prims Floris. - Antwerpiensia 1940 (gesch.) 42/51.
Prims Floris. - Geschiedenis van A. VIII. Met Spanje (1555-1715).
- 1 1e boek. De politieke orde.
- 2 2e boek. De economische orde.
- 2 Prims Floris. - De groote cultuurstrijd. 1e boek. De religionsvrede, 1578-1581, in het bijzonder te A.
- 2 Prims Floris. - De kolonellen van de «burgersche wacht» te A., 1577-1585.
- 0 Prims Floris. - De litteekens van A. 41/620.
- 1 Prims Floris. - Het stadhuis te A. Geschiedenis en beschrijving. 42/161.
- 1 Prims Floris. - De verfransching van A. in de jaren van Oranje, Matthias en Anjou.
- 1 Prims Floris. - Het Wonderjaar (1566-1567), 2e herz. en vermeerdeerde uitg.
- 1 Prims Floris en Verbeeck Michel. - Het Antwerpsche Stadsarchief 43/58.
Rency Georges. - Georges Eeckhoud.
- eenerzijds, en de .....
afdeeling van den Vlaamschen Toeristenbond, vertegenwoordigd door .....
daartoe gemachtigd door het hoofdbestuur der v.z.w. Vlaamsche Toeristenbond,
anderzijds.
..... den .....
- 1 Ressler Victor. - De Koninklijke Vlaamsche Opera te A. 42/163.
- 0 Roosen H. - Die Gestaltung der Farbe bei Quentin Metsys.
Rosseels Daniel. - Blindeman (roman)
- 2 Rosseels Daniel. - Halfwas (roman)
- 2 Scheers Alfred. - Herman Wijns. Het Blijspel van een jongensleven (Merksem 1931-1941).
- 3 Schiller Friedrich. - Het beleg van A. (vert. R. F. Lissens)
- 2 Schmoek Gerard. - Hoe Teun den Eyerboer in 1815 sprak tot de burgers van A. of het aandeel van de Rubensviering in de wording van het Vlaamse bewustzijn.
- 1 Schmoek Gerard. - Het Museum van de Vlaamsche Letterkunde te A.
- 2 Schmoek Gerard. - Het Museum van de Vlaamsche Letterkunde; schema van zijn inrichting.
- 2 Smits Frans. - Willem Elsschot (leven en werk)
- 2 Stellfeld J. A. - Bronnen tot de geschiedenis der Antwerpsche clavecimbel- en orgelbouwers in de XVIe en XVIIe eeuwen.
- 0 Stubbe A. - Rubens (kunstgesch.)
Thyssen August. - A. vermaard door den eeredienst van Maria. Geschiedk. aanmerkingen over de 500 Mariabeelden in de straten der stad; 2e uitg.
- 1 Truyens C. L. - Het kantwerk van den Ommevang. 42/163.
- 3 Van Assche Piet. - Lapsala en Nolle Tim (zwerfroman, omstr. 1870)
- 2 Van Cauwelaert August. - En de rechter vertelt (novellen), heruitg.
Van Cauwelaert August. - Harry (roman).
- 1 Van den Bergh Victor. - De stedelijke volksboekerijen van A. (1866-1941)
- 2 Van den Borren Ch. - Peter Benoit (Coll. nationale)
- 2 Van den Wijngaert Frank. - De beteekenis der prentkunst voor het Rubensschilderij (overdruk)
- 0 Van den Wijngaert Frank. - Inventaris der Rubeniaansche prentkunst.
- 1 Van den Wijngaert Frank. - zie Boucherij Herman.
- 1 Van der Auwera Edmond. - De dienster (novellen der havenwijken).
- 0 Van der Auwera Edmond. - Kantjesrapsodie (novellen der havenwijken), 2e dr.
- 1 Van der Auwera Edmond. - Raymond Sampers (roman).
- 3 Van de Velde Anton. - A. de Stoute (vooral foto's)
- 1 Van de Velde Anton. - Pelgrimage door A. (toerisme) 43/36.
- 1 Van de Velde Anton. - Peter zoekt het geluk (jeugdroman), 2e uitg. (1e : 1940). 41/417 en 42/52.
- 3 Van de Velde Anton. - Peter cherche le bonheur. Trad. par J. M.
- 3 Van de Velde Anton. - Pukkie Pech (fantastische roman), 3e dr. (1e : 1941).
- 1 Vandewalle C. Borromaeus. - Onze Lieve

Vrouw
beeld).
2 Vankri
2e uitg
3 Vansin
(schild
1 Van W
eeuwen
2 Vanzij
nabile.
0 Verach
(leven)
1 Verach
(keurbe
1 Verbee
0 Verdon
naars
2 Verhee
2e uitg
1 Verkei
2 Vlaams
nis IV
geschie
en org
1 Wappe
1 Willem
1 Wilms
en folk
3 Zestig.
Van T
2 Zielens
(vertel
0 Zielens
tember
ASSCHE
2 Baeyen
(roman
0 Moens
boek).
1 Verbou
kanton
ASSEBRO
1 Van C
Decoon
AVERBO
1 Claes E
vriende
2 Claes E
BAASRO
0 Boeyke
(heemk
BELLEM
1 Van O
desmid
Jaarboe
BERINGE
1 Zie Alb
BOOM
2 De Roe
Bijdrag
België.
Zie oo
BORGERI
Hodiste
heruitg
0 Verdon
naars
BRUGGE
2 Baeyen
stuk).

Toeristenbond,
 hoofdbestuur der
 nd,
 ilijke Vlaamsche
 42/163.
 g der Farbe bei
 an (roman)
 (roman)
 Wijns. Het blij-
 (Merksem 1931-
 eg van A. (vert.
 an den Eyerboer
 s van A. of het
 ing in de wor-
 stzijn.
 useum van de
 A.
 useum van de
 hema van zijn
 schot (leven en
 ot de geschiede-
 mbel- en orgel-
 le eeuwen.
 gesch.)
 naard door den
 chiedk. aanmer-
 elden in de stra-
 rk van den Om-
 42/163.
 en Nolle Tim
 0)
 En de rechter
 Harry (roman).
 De stedelijke
 866-1941)
 er Benoît (Coll.
 De beteekenis
 Rubensschilderij
 Inventaris der
 zie Boucherij
 De dienst
 Kantjesrapodie
 2e dr.
 Raymond Sam-
 A. de Stoute
 rimage door A.
 43/36.
 er zoekt het ge-
 (1e : 1940).
 /417 en 42/52.
 eter cherche le
 kkie Pech (fan-
 : 1941).
 Onze Lieve

- Vrouw ter Minderbroeders (gesch. van 't beeld).
 2 Vankrinkelen Lode. - Jongens in 't gesticht; 2e uitg.
 3 Vansina Dirk. - Jan Van Puyenbroeck (schilder).
 1 Van Werveke Hans. - Brugge en A. Acht eeuwen Vlaamsche handel (1000-1800).
 2 Vanzijpe Gustave. - Rubens, génie raisonnable.
 0 Verachtert Frans. - Karel Van den Oever (leven en werk).
 1 Verachtert Frans. - Karel Van den Oever (keurbladzijden)
 1 Verbeeck Michel. - zie Prims Floris.
 0 Verdonck Joris. - Borgerhoutsche kunstenaars (schilders en beeldhouwers).
 2 Verhees Lode. - Vertellingen van den smid, 2e uitg.
 1 Verkeine Leo. - Het museum voor folklore 42/109.
 2 Vlaamsch Jaarboek voor Muziekgeschiedenis IV (o.m. Stellfeld J.A.-Brommen tot de geschiedenis der Antwerpsche clavecimbel- en orgelbouwers in de 16e en 17e eeuwen).
 1 Wappers Jacques. - zie Clijmans Frederik.
 1 Willems Paul. - Tout est réel ici.
 1 Wilms J. - Onder Sint-Andriestoren (gesch. en folkl.)
 3 Zestig. Gedenkboek ter eere van Hendrik Van Tichelen (1883-1943).
 2 Zielens Lode. - Herinneringen van toen... (vertellingen).
 0 Zielens Lode. - Op een namiddag in September (roman in briefvorm)
ASSCHE
 2 Baeyens Albert. - Die goede moeder aarde (roman in 't land van A.)
 0 Moens Wies. - Dertig dagen oorlog (dagboek).
 1 Verbouwe Alexis. - Iconografie van het kanton A. 41/540.
ASSEBROEK
 1 Van Coppenolle V. - Z. E. H. Kan. Dr. Decoene.
AVERBODE
 1 Claes Ernest. - De fanfare "De Sint-Jansvrienden" (verhaal), 6e dr.
 2 Claes Ernest. - Onze smid, 3e dr.
BAASRODE
 0 Boeykens Gerard. - Geschiedenis van B. (heemkundig opgevat).
BELLEM
 1 Van Oye Paul en Evens François. - Les desmidiacées du Kranepoel (in "Biologisch Jaarboek" 1941) 42/75.
BERINGEN
 1 Zie Albertkanaal (Meulenijzer)
BOOM
 2 De Roeck M. - Het land van Waas en Boom. Bijdrage tot de landstrekengraphie van België.
 Zie ook Rupelstreek.
BORGERHOUT
 Hodister Stan. - Joppeke Pot (Verhaal), heruitg.
 0 Verdonck Joris. - Borgerhoutsche kunstenaars (schilders en beeldhouwers)
BRUGGE
 2 Baeyens Albert. - Pieter de Coninc (tooneelstuk).

- 2 Boschvogel F. R. - Als ich can (geromaniseerd leven van Jan van Eyck), 2e uitg. (1e : 1941).
 Boschvogel F. R. - Drie Vlaamsche Sinten in een kerkraam (o.m. Karel de Goede)
 2 Bossier Herman. - Geschiedenis van een romanfiguur (kanunnik Van Haecke) 42/76
 2 Brugge, kunststad (gids), 3e uitg.
 2 Coppieters 't Wallant Robert. - Notices généalogiques et historiques sur quelques familles brugeoises. Additions et corrections.
 1 Cuypers Fernand A. en Pottier Albert. - Brugsch perkament.
 2 Cuypers Firmin. - Le souverain puéril (geschiedk. roman).
 1 Declercq Pieter. - O. L. Vrouw van Remedie, vereerd in de St-Gilliskerk te B. sinds drie eeuwen (1642-1942). 42/299
 3 de Ghelderode Michel. - Kronijken.
 2 Depau Robert. - Simon Stévin (Coll. nationale)
 1 De Smet Jozef. - Het bestuur van het graafschap Vlaanderen. Het Brugsche Vrije. De feodaliteit; De adel; 2e uitg.
 1 De Smet Jozef. - B. in het begin van de 12e eeuw. Karel de Goede en zijn tijd (1119-1128); 2e dr. 40/188
 1 De Smet Jozef. - B. op het einde der 13e eeuw. Sociaal, politiek en economisch overzicht; 2e dr.
 0 De Smet Jozef. - In het middeleeuwsche B. (Uit het dagelijksch leven), heruitg. 41/492
 1 De Smet Jozef. - De Vlaamsche en de Duit-sche Hanze. 41/516
 De Wolf Karel. - Brugsch volk (folkloristische vertellingen)
 1 Duribreux Gaston. - Derina (roman)
 Gaspar Camille. - Calendrier des Heures de Hennessy
 Gaspar Camille. - Kalender van het Hennessy-Getijdenboek.
 1 Gerards Marcus. - Plan van B., 1562; heruitg. 42/161
 Kuipers E. - Brügge, du schönste (Uebers. Lutz Pesch)
 Lambotte Paul. - Hans Memlinc, de meester van het Ste Ursula schrijn (plaatwerk in polychromie).
 1 Lavalleye. - Memlinc, heruitg.
 2 Lieder Frans (pseud. van Firmin Cuypers.) De reine dwaas (vert. dr Paul Verdhv van Le souverain puéril; geschiedk. roman).
 0 Lootens Adolf. - Brugsche kindervertelsels, heruitg.
 1 Maertens Alfons. - Gids der Brugsche godshuizen.
 1 Maertens Alfons. - Onze Lieve Vrouw van de Potterie. Gids.
 2 Matthijs Marcel. - Schaduw over B. (roman); 1e uitg. : 1940.
 1 Muls Jozef. - Memlinc, de laat-gothische droom; 3e vermeerderde dr. 41/618
 1 Munthe Curt. - De stad op de vlakte (Zweedsche roman)
 1 Pagel Karl. - Die Hanse.
 1 Pottier Albert. - zie Cuypers Fernand.
 1 Schepens Jan. - In de stille stede (lyrische ontboezemingen bij litho's van Albert Goethals). 42/51
 1 Schouteet A. - Marcus Gerards, de 16e-eeuw-sche schilder en graveur. 42/161
 2 Seidenfaden Theodor. - Der Meister von Brügge, Lebensroman Hans Memlincs.
 2 Steghers Okaaf. - En d'oude schuur school in brand (H. Bloedprocessie)

- 2 Strubbe Eg. I. - Egidius van Breedene (11..-1270), grafelijk ambtenaar en stichter van de abdij Spermalie.
 0 XX. - Torenland (bij teekeningen van A. Setola)
 0 Van Coppenolle Maurits. - Langs Brugsche reitjes.
 1 Van Werveke Hans. - B. en Antwerpen. Acht eeuwen Vlaamsche handel (1000-1800)

BRUSSEL

- 1 Aerts Huib. - Heimwee (roman)
 2 Amiable Eugène. - Légionnaire au Mexique 1865-7 (aanteek. Louis Leconte)
 3 Anspach Pierre. - Guide de toutes les rues de Bruxelles, 5e éd.
 1 Bonenfant P. - L'ancienne "Maison des Insensés" (Simpelhuys) de B.; overdr.
 3 Baix Micheline. - L'autobus K (roman uit het begin v. dezen oorlog).
 2 Carrette Louis. - Cadavre exquis (roman)
 1 Claes-Vetter Stephanie. - Als de dagen lengen (roman)
 2 Crick - Kuntziger Marthe. - La tenture de la légende de Notre-Dame du Sablon.
 1 De Cort Aimé. - Jaak Ballings herdacht, 1881-1941. 42/24
 2 Dehaye Marcel. - Bob ou l'enfant nouveau.
 2 De Keyser Paul. - Victor Gilsoul (schilder)
 2 Delamain Jacques. - Les oiseaux s'installent... et s'en vont (Kon. Park van Laken).
 2 De Leener Georges. - Un grand belge : Ernest Solvay (wetensch., nijverheid)
 2 De Meyer Petrus Baptista. - Leven van de H. Alice van Schaarbeek.
 0 Desart Robert en Quiévreux Louis. - De steegjes van B. (folkl.) 42/76
 2 Dewachter Richard. - Jeanke (roman uit de Marollen).
 2 Dewachter Richard. - Kapelaan Van Bolle (roman uit de Marollen)
 1 De Wilde G. A. - Zie Antwerpen.
 2 Du Jacquier Yvonne. - Franz. Gaspar Camille. - Calendrier des Heures de Hennessy.
 Gaspar Camille. - Kalender van het Hennessy Getijdenboek.
 2 Ghysaert P. - Laura Staelens. Een "heilige" van het Sana (geb. uit 'n Brusselsch gezin)

TWEDE LIJST VAN CONSULENTEN

Consulenten zijn vooraanstaande beoefenaars eener heemkundige wetenschap, die op hun eigen wetenschappelijk terrein het Verbond met raad en daad willen bijstaan.
 Ze hoeven natuurlijk slechts leiding en inlichtingen te verschaffen zoover de vragen niet te vaag of te algemeen of te onbescheiden worden gesteld. Een postzegel voor antwoord moet iedere vraag vergezellen!
Coenen J., Kanunnik, rector van het Sint-Augustinusgesticht, Gellik-bij-Lanaken, Dr. in de kunstgesch. en de oudheidk. : geschiedenis van het Land van Loon.
Delestré Daniel Jules, Z. E. H., pastoor, Dorpsplein, Grimbergen : Brabantsche geschiedenis.
Denijs-M., E. Br. der Broeders van O.L. Vr. van Lourdes, Dr. in de opvoedk. wetensch., prof. aan het Kath. Hooger Instituut voor Opvoedkunde van Gent, leeraar aan de Normaalschool, Sint-Jozefstr. 7, Oostakker : natuurwetenschappen, heemkunde in het onderwijs. (Aanvulling van I)
Dumon Amandus, Dom, O.S.B., abdij Steenbrugge : locale paraliturgische gebruiken.

- 2 Helbig J. - De oude glasramen van de collegiale Sinte-Goedele te B.
 2 Helbig J. - Zie Anderlecht.
 2 Jonckheere Frans. - Autour de l'autopsie d'une momie : le scribe royal Boutehamon (museum Jubeljaarpark)
 3 Jottrand Lucien. - Victor Gilsoul (peintre)
 2 Koenen Bert. - Andreas Vesalius, 2e uitg. Lehoucq G. - André Vésale.
 3 Lecomte Jacques-Robert. - Au musée royal de l'armée. Les souvenirs du lieutenant-général Charles-Joseph Pletincx. Un petit-fils de William Cockerill, combattant de 1830 : James Hodson.
 2 Lefèbvre Gaspar. - Sous l'égide de saint Benoît. Manuel de la Confrérie Saint-Benoît de Notre Dame de la Cambre.
 2 Leurs Stan. - De groote markt van B.
 2 Liénard Alfred. - Nelle, Wantje et Luppe ou la surprenante aventure du vrai roi de Bruxelles et d'un Son-de-Cloche (kinderboek).
 1 Lombaerde Elza. - Jacqui is mijn zusje... (kinderlectuur)
 2 Masane Philippe. - Mieke, de fiancée van den «Duivelshoek». Vert. dr Burchard Housen, 2e uitg.
 0 Quiévreux Louis. - Zie Desart Robert.
 2 Raucq E. - Die Runen des Brüsseler Codex Nr 9565-9566 (i. d. Kon. Bibl.)
 2 Robyns de Schneidauer Louis. - Contribution à l'histoire du château et de la manufacture impériale et royale de porcelaine de Monplaisir à Schaerbeek.
 2 Solvay Lucien. - Mémoires d'un solitaire.
 2 Sourie Louis. - Prosper Van Langendonck (dichter)
 2 Tourneur Victor et De Wildeman E. - Jean Hermans, apothicaire et botaniste bruxellois du XVIIIe s.
 1 Truyens C. L. - Het kantwerk van den Omegang (in het Jubelparkmuseum) 42/163
 3 Van Assche Piet. - Lapsala en Nolle Tim (zwerwersverhaal).
 3 Van Melkebeke Jacques. - Imageries bruxelloises (folkl. der Marollen)
 1 Verniers Louis. - Bruxelles. Esquisse historique. 42/161
 Wartel L. - La cave de Dieu-le-Père (conte)
 Jozef Van Overstraeten. Vervolgt.

Engelbeen Karel, Dr., directeur bij het ministerie van Economische Zaken, Coghenaan 84, Ukkel : economische geschiedenis.
Grootaers Lodewijk, Prof. Dr., leeraar aan de universiteit te Leuven, Naamschesteeweg 158, Heverlee : dialectologie.
Heuts Jozef, Dr. in dierkundige wetenschappen, assistent aan de universiteit Leuven, K. Schurmansstraat 2, Kessel-Loo : dierkunde (waterdieren), anthropologie.
Leurs Stan, Prof. Dr. Ir., architect, leeraar aan de Gentsche universiteit, voorzitter van den V.T.B., raadslid van het Verbond voor Heemkunde, adviseur bij 's Lands Wederopbouw : kunstgeschiedenis, bouwkunde, monumentenzorg, heemschut.
Liesenborghs Maurits, Slotlaan 39, Sint-Lambrechts-Woluwe, journalist, schepen van Schoone Kunsten, Cultuur en Toerisme der stad Brussel : dagbladwetenschap en dagbladkunde.
Lindemans Jan, Dr., bestuurder van het Hooger Normaal Instituut voor Landbouwhuishoudkunde, Landgoed Ossegem (Heizel), Laken-Brussel, lid van de Kon. Vl. Academie, voor-

HEEMK
 zitter
 Famil
 plaats
 Lindem
 landbou
 lande
 Maereva
 bij-Si
 vissch
 Meersse
 D4, T
 West
 Heem
 van h
 Naveau
 157, I
 Natuu
 burg)
 Parsoni
 Bruss
 misre
 Polspoel
 Leuve
 verlee
 Schellek
 weg o
 «de w
 Segers
 voorzi
 «De V
 Soete J
 Van M
 Sterkens
 Kruis
 letterk
 Tielema
 telber
 dologi
 Van Ba
 cheler
 Vandena
 str. 4
 Bruss
 heem
 Zondag
 kund
 Kring
 Folkl
 Zondag
 voor
 Juni.
 Zondag
 gader
 Zondag
 derin
 Zondag
 derin
 Zondag
 derin
 Zondag
 De cu
 sen aan
 heemku
 ten bea
 die nie
 Wederk
 voor ar
 vierde
 Beersel
 Kerk
 Berend

- zitter van de Vlaamsche Vereeniging voor Familiekunde : familiekunde, naamkunde, plaatsnaamkunde.
- Lindemans Paul, Ir.*, hoofdopziener van het landbouwonderwijs, Opwijk : landbouw. en landeconomische aangelegenheden.
- Maerevoet Lodewijk*, schoolhoofd, Mariekerke-bij-Sint-Amands : Midden-Schelde, rivier-visscherij.
- Meersseman Gerard, O. P.*, Z.E.P., Brugstr. D4, Torhout, oudheidkundige, raadslid voor West-Vlaanderen van het Verbond voor Heemkunde : oudheidkunde, geschiedenis van het graafschap Vlaanderen.
- Naveau Albrecht, Z.E.H.*, onderpastoor, Donk 157, Meer (Hoogstraten), stichter van het Natuurhistorisch Museum der Kempen (Maxburg) : plant- en dierkunde der Kempen.
- Parsoni*, journalist, Sint-Kathelijne Markt 33, Brussel : folklore van circusartisten en ker-misreizigers.
- Polspoel Gaston*, Kanunnik, professor aan de Leuvense universiteit, Ruelensvest 67, He-verlee : aardrijkskunde.
- Schellekens Jozef*, provinciaal architect, Steen-weg op Mol, Turnhout : heemschut, vooral («de weg in het landschap»).
- Segers Frans, Z.E.H.*, Begijnhof 48, Turnhout, voorzitter van de ornithologische vereeniging «De Wielewaal» : vogelkunde.
- Soete Jan, Dr. phil.*, stadsbibliothecaris, Jacob Van Maerlantstr. 1, Kortrijk : dialectologie.
- Sterkens Remi, Dr.*, leeraar aan het atheneum, Kruisshofstr. 24/1, Antwerpen : Kempische letterkunde.
- Tieleman Edmond, Dr.*, atheneumleeraar, Des-telbergenstr. 48, Sint-Amandsberg : metho-dologie der heemkunde, familiekunde.
- Van Balberghe Jozef, G.* de Stassartstr. 32, Me-chelen : folklore.
- Vandenbussche Jozef, Drs.*, ambtenaar, Visch-str. 47, Denderbelle en Liefdadigheidstr. 5, Brussel, sekretaris van den gewestelijken heemkundigen kring voor het Land van
- Dendermonde; sekretaris van het Verbond voor Heemkunde.
- Van den Wijngaert Leopold*, beambte, Milsen-str. 21, Mechelen : Germaansche godenleer, gebruiken en gewoonten die wortelen in het heidendom.
- Van der Mueren Floris*, professor aan de Gent-sche universiteit, voorzitter van het Hooger Instituut voor Kunstgeschiedenis en Oudheid-kunde, schepen van Schoone Kunsten en Openbaar Onderwijs, Capucienenvoer 50, Leuven : muziekgeschiedenis.
- Van de Vijvere P.*, apotheker-scheikundige, Hoogstr. 39, Brugge : plantkunde.
- Van de Wijer Jozef, Prof. Dr.*, leeraar aan de Leuvense universiteit, Schreursvest 29, He-verlee : plaatsnaamkunde.
- Van Overstraeten Jozef, Drs.*, leeraar, onder-voorzitter van den V.T.B., hoofdredacteur van "Toerisme" en "Heemkunde", Park-laan 24, Aalst : stichter-voorzitter van het Verbond voor Heemkunde.
- Van Schepdael J.*, leeraar in de natuurweten-schappen aan de normaalschool, Carlsbourg (Lux.) : insektenkunde, plantkunde.
- Verbesselt Jan, Dr.*, conservator van het Heem-kundig Museum, Ransbeekstr. 79, Neder-Overheembeek (Brussel), raadslid voor Bra-bant van het Verbond voor Heemkunde : geschiedenis.
- Verbouwe Alexis, Léon Théodorstr. 46, Brus-sel-Jette* : iconografie van het Vlaamsche land.
- Verheyen R., Dr.*, leeraar aan het Kon. Natuur-historisch Museum van België, Vautierstr. 31, Brussel : dierkunde, in het bijzonder vogelkunde.
- Vermeulen Jozef*, advocaat, volkskundige, Prinsstr. 16, Gent : volkskunde.
- Verstegen V., O.F.M., Z.E.P., Dr.*, assistent aan de universiteit, Vlamingenstr. 47, Leu-ven : taalkunde, dialectkunde, plaatsnaam-kunde.

BIJGEWERKTE KALENDER VAN HET VERBOND

- Zondag, 20 Juni*, 2e lustrumviering, met heem-kundig kongres, van onzen Mechelschen Kring voor Oudheidkunde, Geschiedenis en Folklore. Zie «Toerisme» van 16 Juni.
- Zondag, 27 Juni*, te Brugge, studievergadering voor het onderwijs. Zie «Toerisme» van 16 Juni.
- Zondag, 1 Augustus*, 10 u. 30, te Brussel, ver-gadering van onzen Raad.
- Zondag, 15 Augustus*, te Eekloo, studieverga-dering voor het onderwijs (Meetjesland).
- Zondag, 22 Augustus*, te Hasselt, studieverga-dering voor het onderwijs.
- Zondag, 29 Augustus*, te Kortrijk, studieverga-dering voor het onderwijs (Leieland).
- Zondag, 5 September*, te Antwerpen-Deurne, onthulling van een gedenksteen in het sterf-huis van den volkskundige Jozef Cornelissen.
- Zondag, 12 September*, te Brussel, studiever-gadering voor het onderwijs.
- Zondag, 26 September*, te Brussel, derde studie-dag van ons Verbond.
- Zondag, 10 Oktober*, te Aalst, Isidoor Bauwens-en Frans Jozef Kluyksenschulde. De eerste dezer beroemde Aalstersche geneesheeren overleed vóór 25 jaar, de tweede vóór 100 jaar.
- Zondag, 14 November*, te Aalst, studieverga-dering voor het onderwijs (Denderland). Lees geregeld de heemkundige mededeelingen in "Toerisme" !

DERDE LIJST VAN CORRESPONDENTEN EN STUDIEKRINGEN aangesloten bij het Verbond voor Heemkunde

De cursief gedrukte namen duiden de plaat-sen aan waar een aangesloten studiekring voor heemkunde bestaat. Kringen en correspondenten beantwoorden graag heemkundige vragen, die niet te vaag of te algemeen zijn gesteld. Wederkeerig dienstbetoon is plicht! Postzegel voor antwoord niet vergeten. Wie wil op de vierde lijst voorkomen ?

Beersel (Br.) : Clerckx Eugeen, architect, Kerkeveldstraat

Berendrecht : Michielsens Louÿs, bouwmeester-

landmeter.

Beringen : Thonissen R., onderwijzer, Vurten-sche Weg 29, Beringen-Mijn.

Bevingen (Sint-Truiden) : Benaets Jozef, be-ambte, Naamsche Steenweg 1

Branst (Bornem) : Van Herck Lucien, school-hoofd.

Denderleeuw : (zie I+) Van der Straeten File-mon, onderwijzer, Guido Gezellestraat 99.

Dikkelvenne : Weymaere Hector, schoolhoofd.

Elverdinge : (zie I+) Coulier Pieter, school-

- hoofd.
 Geluwe : Driessens Oscar-Emiel, gemeente-ontvanger
 Grimbergen : Z.E.H. Delestré Daniel Jules, pastoor, Dorpsplein
 Gutschoven : Marschal Jan, normalist, Bekstr. 26 (aanvulling bij II)
 Heers : Vandevelde Simon, hoogstudent, Nieuwe Steenweg 15.
 Herselt : Mertens Antoon, Z.E.H., pastoor, Dorp 50, Houtvenne
 Herzele : (zie II+) De Buyscher Maurits, onderwijzer, Stationstr.
 Hoelaart : Van Orshoven H., Steenweg op Brussel.
 Holsbeek : Boschmans A., kunstteekenaar, Leuvensteeuweg 110.
 Houtvenne : Mertens Antoon, Z.E.H., pastoor, Dorp 50.
 Houwaart : Scheys Frans, leeraar, Dorpstr. 31 (verbetering bij II)
 Kaggevinne : De Laet Aloïs, Z.E.H., pastoor.
 Kalloo : Van Gerven Rijkhard, schoolhoofd, Hoogstr. 26.
 Kampenhout : Peeters Paul, beambte, Schoolstraat 13.
 Kanegem : Danneels Henri, onderwijzer.
 Keerbergen : Pieck A.-L., Z.E.H., pastoor
 Kerksken : Van Overwaelle Gilbert, onderwijzer, Dorp 35A.
 Kessel-Loo : Tallon Lode, ambtenaar, Kerkstr. 34, Blauwput.
 Kessenich : Rutten Willem, Z.E.H., leeraar aan het college, Neerpelt (vacantie : Nieuwenhof, Kessenich)
 Knesselare : Verstraete Daniel, hoogstudent, Rooze 54.
 Koekelare : De Visscher Remi, onderwijzer, Lekestr. 9a.
 Koersel : Moons Leopold, burgemeester
 Koksijde : Vannecke Roger, onderwijzer, Kerkstr. 8
 Koningshooikt : Van Parijs Louis, beambte, Hazendonk 18.
 Korsworm : Klingeleers Leo, Z.E.H., pastoor
 Kortemark : Monthaye Amaat, ingenieur, Handzamestr. 2.
 Kortenberg : Maes Frans, schoolhoofd, Everberg.
 Kortrijk : Acke Victor, architect, Juliaan Liebaertlaan 61.
 Kruikebeke : De Cock Kamiel, eere-gemeentesekretaris, Bazelstr. 19.
 Kruishoutem : Vanderhaegen Leo, onderwijzer, Waregemstr. 10.
 Laken (Brussel) : Quintelier Robrecht, beambte, Kroonveldstr. 20.
 Lanaken : Thomassen H., Tongersche weg,
 Landen : Wauters Frans, beambte, Bondgenootenlaan 10.
 Lebbecke : Roosen Eugeen, hoogstudent, Dendermondsesteenweg.
 Van Ransbeek Paul, onderwijzer, Dendermondsesteenweg 22.
 Ledeborg (Gent) : Tommelein Arthur, leeraar, Kerkstr. 82.
 Leest : Wuyts Lodewijk, oud-gemeentesekretaris, Kouter 16d.
 Leut : Biegs H., burgemeester, Kerkplein 33.
 Leuven : Croels Hendrik, handelaar, Oude Markt 48.
 Vogelaers Jan, rentenier, Tesschenstr. 5
 Lichtervelde : Sintobin Cleophas, drukker, Markt 37.
 Liedekerke : Bronselaer Maurits, onderwijzer, Molenbaan
 Lokeren : Van Es Ferdinand, bestuurder van de rijksmiddelbare school, Groendreef 114.
- Lommel* : René Tijskens, gemeentebeambte, sekretaris van den Heemk. Kring.
 Lot : De Weerdt Luciaan, onderwijzer, Stationstr. 317.
 Lummen : Pools Jozef, zaakvoerder, Stationstr. 4.
 Maaseik : Corstjens Arnold, hulp-griffier, Boschstr. 47.
 Machelen (Deinze) : De Waele Renaat, lic. in Germ. phil., Vossenhol, Pontestraat 11.
 Maldegem : De Sitter Gerard, leeraar, Noordstr. 9.
 Albrecht Cyriel, leeraar, Nieuwstr. 54-3.
 Malderen : Vermoesen Karel, melkerij-eigenaar, Dorp 39.
 Mariekerke (Sint-Amands) : Maerevoet Lodewijk, schoolhoofd.
 Mark (Edingen) : Cogneau Jozef, schoolhoofd, Scholenstr. 16, Edingen.
 Marke : Vanneste Arthur, geneesheer, Kerkstr. 28.
 Massemen : Mertens Edmond, hoogstudent, Dorp 1.
 Mechelen : Uytterhoeven Jozef, beambte, Koningin Astridlaan 222.
 De Vroede Paul, Drs., Ouwegemvaart II.
 Meenen : Seys Justin, leeraar, Ieperstr. 117.
 Meer : Naveau Albrecht, Z.E.H., onderpastoor, Donk 157.
 Meerbeke (Ninove) : Stevens Pieter, hoogstudent, Joris Van Severenstr. 9.
 Meldert (Limb.) : Crèvecoeur Edmond, schoolhoofd.
 Melle : Op de Beeck Albert, Brusselschesteenweg 471.
 Melsele : Hulstaert Albert, beambte, Groote Baan 297.
 Melveren (Sint-Truiden) : Mignon Leo, schoolhoofd.
 Merchtem : De Grauwe Paul, onderwijzer, Nieuwstr. 526.
 Mere (Aalst) : Suys Aloïs, rustend onderwijzer, Vijverstr. 29.
 Merkem (Diksmuide) : Vannobel Rafaël, onderwijzer, Westbrouckstr. 28.
 Merksem : Mulleman Jan, rustend onderwijzer, Wuytslei 26.
 Meulebeke : Mattelin Edgard, gemeentesekretaris, Spoorwegstr. 205bis.
 Middelkerke : Vanneste Albert, Z.E.H., onderpastoor, Nieuwpoortstr. 12.
 Moen : Vermaut Joris, beambte, Sint-Denijsstr. 35.
 Moerbeke (Viane) : De Smet Pieter, schoolhoofd, Steenweg op Edingen.
 Moerbeke (Waas) : De Schepper Jozef, onderwijzer, Hospicestr. 4 D.
 Mol : Van Overbeek Adriaan, handelsreiziger, Schansstr. 11.
 Moorsel : Saeys Edgard, beambte, Populierenstr. 6.
 Moorsele : Wynendaele Luciaan, onderwijzer, Sint-Janslaan 6.
 Moortebeek (Anderlecht) : Geerts Felix, beambte, Horacestr. 36, Anderlecht.
 Muizen (Brabant) : Van Hemeldonck Lucien, ambtenaar, Vlamingenstr. 18.

Pas verschenen :

Nr 1 onzer «Heemkundige Bibliotheek»
 INLEIDING TOT DE HEEMKUNDE I.

Prijs : 15 fr.

Voor de leden van het Verbond : 12 fr.
 Stort 12 fr. + 0,50 fr. voor verzending
 op de postrekening 93627 van den V.T.B.
 Sint-Jacobsmarkt 45, Antwerpen, en vermeld op de strook uw lidmaatschapsnr.